

Beleidsmogelijkheden, debatthema's en maatschappelijke acties om de mondiale bevolkingsgroei af te remmen en te stoppen, maar zonder dwang.

Het startpunt voor de Werkgroep Voetafdruk Nederland (WVN) is dat de totale milieudruk op de Aarde wordt veroorzaakt door het aantal mensen en hun gemiddelde voetafdruk, dus: Bevolking x Voetafdrukken. Aan de persoonlijke voetafdrukken wordt gelukkig steeds meer aandacht besteed, maar over de bevolkingsgroei praten blijkt vaak nog een taboe, laat staan dat er maatregelen worden genomen. Twee uitgebreidere discussienota's van de WVN hierover staan op de site www.voetafdruk.eu. In deze notitie doen we concrete voorstellen, om de mogelijkheden vaker te bespreken, actie te ondernemen en er beleid mee te maken.

De wereldbevolking groeit elk jaar met ruim 80 miljoen mensen, dat is ruwweg 5 x de Nederlandse bevolking. Ook de Nederlandse bevolking is nog steeds niet gestabiliseerd, terwijl inkrimping wenselijk is. Gezien de reeds 75% overshoot, ofwel de gevaarlijke overbelasting van de Aarde, is snelle besluitvorming ten aanzien van beperking van de bevolking hoogstnoodzakelijk geworden, want we teren snel in op ons natuurlijk kapitaal, en de klimaatverandering en voedselvoorziening hangen er ook nauw mee samen. Anderzijds kan minder bevolking onder andere leiden tot minder drukte, minder spanningen, minder overheidscontrole, een kleinere transportsector, legere treinen, afname van de gegroeide complexiteit en (dus) minder last van management; kortom tot meer levenskwaliteit. Het gaat er vooral om dat we in balans komen met de biocapaciteit van de Aarde en een bio-based-samenleving een kans geven. Bovendien zorgen we zo voor het behoud van de levensvoorwaarden voor onze (klein)kinderen en vele generaties na ons. In die zin is het uitdrukkelijk ook een kwestie van mensenrechten, op korte en lange termijn.

Voorop staat dat de keuze tot het hebben van kinderen in het privé-domein thuishoort. Slechts in uiterste noodzaak mag de overheid zich ermee bemoeien. Dat neemt niet weg dat wij en de overheid veel kunnen doen, bijvoorbeeld op het gebied van onderwijs, voorlichting en de nodige voorzieningen.

1. Onderwijs en voorlichting over het bevolkingsprobleem

- Zorg voor structurele aandacht op scholen voor de bevolkingsgroei en de voetafdruk, gerelateerd aan de overbelasting (*overshoot*) van de Aarde.
- Meer seksuele voorlichting en beschikbaarheid van anticonceptie. Bijvoorbeeld in Engeland en Noord-Amerika komen nog veel tienerzwangerschappen voor, door een taboe om überhaupt over seks te praten.

- Stimuleer debat over acceptatie van kinderloosheid en kleine gezinnen. Als je voor kinderen kiest heeft één kind de voorkeur. Veranderende samenlevingsvormen, waarbij meer gezinnen betrokken zijn, kunnen zorgen dat kinderen opgroeien met vaste speelgenoten.
- Al rond 1970 hadden we met een effectief bevolkingsbeleid moeten starten, met een ‘twee-kinderen-ideaal’ als effectief voor het bevolkingsvraagstuk toen. Inmiddels is het helaas nodig om duidelijk te maken dat kinderloosheid en gezinnen met slechts een kind de keus is die voor de maatschappij nu het meest verantwoord is.
- Als vrouwen later kinderen krijgen, wordt de generatieafstand groter. Dat draagt bij aan een kleinere bevolking. Er zijn dan drie in plaats van vier generaties per honderd jaar. Ook krijgen vrouwen dan in het algemeen minder kinderen. Dit kan in individuele gevallen wel leiden tot moeilijker zwanger raken en meer medische behandelingen, maar demografisch gezien heeft het grote voordelen.
- Analyseer en kopieer indien mogelijk de voorwaarden die in vele landen hebben geleid tot de vrijwillige keuze voor (veel) minder kinderen, zelfs ondanks de tegenwerking van bepaalde geloofsgenootschappen.
- Bij alle vormen van overheidsbeleid en bevolkingspolitiek staan de kwaliteit van leven en vrije keuze centraal. Maar niet alles is maakbaar en betaalbaar. Aan het einde van het leven is het niet vanzelfsprekend dat medische ingrepen leiden tot meer kwaliteit van leven. Ook bij de financiering van onderzoek zullen bewuste keuzes moeten worden gemaakt die leiden tot positieve resultaten voor zoveel mogelijk mensen en niet tot het onnodig rekken van leven ten koste van welzijn. Onderzoek naar mogelijkheden om verdere veroudering tegen te gaan (allemaal 100 jaar!) leidt tot ongewenste demografische gevolgen.
- Geef meer info over en promoot vasectomie ofwel sterilisatie van mannen. Deze behandeling is immers veel minder ingrijpend dan sterilisatie van vrouwen. Vasectomie zou standaard in alle ziektekostenverzekeringen opgenomen moeten worden.
- Waardeer vooral de vrouwen en mannen, die geen kinderen wensen, in plaats van hen als asociaal te bestempelen.

2. Voorkom onbedoelde en ongewenste geboortes

- Voorkom vooral ongewenste geboortes! Wereldwijd worden jaarlijks ongeveer 225 miljoen vrouwen onbedoeld zwanger, en 70 miljoen kinderen worden geboren, die door de ouders niet gewenst werden! Die miljoenen vrouwen willen zelf graag Family planning toepassen, maar hebben er nog geen toegang toe. Goede gezondheidszorg, de nodige middelen en voorlichting kunnen dat drama stoppen, en tegelijk de groei van de wereldbevolking aanzienlijk doen dalen. De Nederlandse en EU-regering dienen dit in internationaal verband primair te bevorderen. Zelfs in Nederland worden nog veel ongeplande en ook ongewenste kinderen geboren.
- Maak voorbehoedsmiddelen en de morning-afterpil goedkoop en makkelijk verkrijgbaar.
- Neem ‘de pil’ op in het basisgezondheidspakket voor alle vrouwen.

3. Aanpassen van financiële regelingen

- Maak financiële regelingen zo dat kleine gezinnen en de keuze voor geen kinderen gestimuleerd worden en grotere gezinnen ontmoedigd. Denk hierbij aan stapsgewijze afschaffing van de kinderbijslag, evt. nog wel voor één kind. Handhaaf het kindgebonden budget, met een vast bedrag per gezin ongeacht het aantal kinderen.
- Draag bij aan de bevordering van financiële oudedagsvoorzieningen voor ouderen in alle landen. Een goed voorbeeld is de introductie van een bescheiden basisinkomen in Namibië. Want vaak worden (veel) kinderen nog gezien als voorziening voor de ‘oude dag’, bij gebrek aan beter.

4. Publieke actie en creativiteit

- Stuur brieven aan en onderneem acties tegen regeringen en bijv. leiders van bepaalde (geloofs-)gemeenschappen, die nog het krijgen van (meer) kinderen bepleiten.
- Draag uit dat de in sommige delen van Nederland en de EU optredende krimp als een gewenste ontwikkeling wordt gezien, waar we met creativiteit de voordelen van kunnen benutten, en dat niet wordt opgeroepen tot arbeidsimmigratie in die gebieden.
- Los de vergrijzing zoveel mogelijk creatief op met de aanwezige werkende bevolking.

Gepubliceerd in 2014, geactualiseerd in augustus 2019.

Werkgroep Voetafdruk Nederland - www.voetafdruk.eu